

Protokoll fört vid pleniföredragning

Regeringskansliet

Allmänna byrån, Rk1

Närvarande

KS – MP – TA – MN – WV

Frånvarande

CG - NF

Justerat

Omedelbart

Ordförande

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Föredragande

Minister

Mats Perämaa

Protokollförare

Förvaltnings- och

utvecklingschef

Dan E Eriksson

.....
Ärende/Dnr/Exp.

.....
Beslut

Nr 15

Sote-reformens inverkan på Ålands ställning.

ÅLR 2016/6546

101 Rk1

Beslöts tillskriva statsminister Juha Sipilä samt justitiekansler enligt bilaga 1.

BREV 101 Rk1
Datum 2.12.2016 Dnr ÅLR 2016/6546

Bilaga 1

Statsminister Juha Sipilä
Marja.huoso@vnk.fi

Justitiekansler Jaakko Jonkka
Jaakko.jonkka@okv.fi

Hänvisning
VM/2036/02.01.00.99/2016

Kontaktperson

Ärende
**SOTE-REFORMENS INVERKAN PÅ ÅLANDS
STÄLLNING**

Finansminister Petteri Orpo och familje- och omsorgsminister Juha Rehula har den 16 november 2016 tillskrivit landskapsregeringen angående Sote-finansieringsbeslutets inverkan på Ålands ställning.

Landskapsregeringen konstaterar på basis av brevet att de synpunkter som landskapsregeringen framfört i sitt utlåtande av den 8 november över ett utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till landskapsreform och reform av ordnande av social- och hälsovården samt till lagar som har samband med den inte beaktas. Med anledning av detta önskar landskapsregeringen i konstruktiv anda framföra följande synpunkter.

Ålands självstyrelse baserar sig på en internationell överenskommelse i vars tillblivelse företrädare för landskapet varit delaktiga. I överenskommelsen ingår internationella garantier som Nationernas Förbund åtog sig att övervaka. Såväl tidigare självstyrelselagar som den nu gällande har således tillkommit efter processer, omfattande diskussioner och förhandlingar där statsmakten och landskapet varit parter. Inom ramen för den partssammansatta och parlamentariska Ålandskommitténs 2013 arbete pågår som bäst ett motsvarande arbete som syftar till att bl.a. utveckla landskapets ekonomiska självstyrelse. Samtidigt pågår beredningen av vård- och landskapsreformen som, enligt regeringen, är en av de största reformerna av förvaltningen och verksamhetsformerna som någonsin genomförts i Finland. Reformen kommer att ha omfattande verkningar även på Åland såväl i det skede som det nu föreligger ett förslag till proposition för, d.v.s. finansieringsreformen, som i följande skede, den s.k. valfrihetsreformen. Landskapsregeringen har mot den här bakgrunden tidigt och vid många tillfällen fört fram att en gemensam beredning, helst av en oberoende utredare, av de åtgärder som reformerna föranleder visavi landskapet borde fås till stånd eftersom reformen inverkar på hela självstyrelsesystemet och dess finansiering. I den skrivelse som nu tillställts landskapsregeringen konstateras att tillsättandet av en särskild utredningsperson skulle vara tidtabellsmässigt mycket utmanande. Landskapsregeringen finner detta

frustrerande och förvånar sig över hur en ändamålsenlig och snabbare beredning som tillfredsställer vardera parten i så fall ska kunna åstadkommas. Landskapsregeringen emotser ett klargörande av detta.

Landskapsregeringen tar för sin del fasta på och uppskattar den tillkomsten av den utredning som ställdes i utsikt under det gemensamma strategimötet den 21 november. Utredningsmandatet för denna bör vara inriktat på lösningsmodeller som gör det möjligt för riket att genomföra Sote-reformen utan att påverka den uppgifts- och finansieringsfördelning som idag finns mellan kommunsektorn och landskapet på Åland. Lösningmodellerna förutsätter därmed att landskapets faktiska konstitutionella, ekonomiska och förvaltningsmässiga inflytande bibehålls.

I brevet till landskapsregeringen hänvisas till ett pågående tjänstemannaarbete med ett PM som ska belysa verkningar av social- och hälsovårdsreformens finansieringsmodell på Åland och olika lösningsmodeller. Landskapsregeringen förstår att regeringens företrädare därmed signalerar en vilja att diskutera olika lösningsmodeller. Landskapsregeringen har för sin del i det ovannämnda utlåtandet framfört att det enda sättet att genomföra finansieringen av social- och hälsovården enligt den modell regeringen gått in för i förslaget till proposition, d.v.s. via statsbeskattningen, och samtidigt respektera behörighetsfördelningen i självstyrelselagen är att samtidigt som reformen träder i kraft överföra nödvändig beskattningsbehörighet för personbeskattning till landskapet Åland. Landskapsregeringen föreslår ånyo att ett sådant arbete genast initieras och genomförs koordinerat med revisionen av självstyrelselagen. I den händelse det skulle visa sig ändamålsenligt att för att koordinera Sote – reformen och självstyrelselagsrevisionen kan landskapsregeringen även tänka sig ett övergångsarrangemang där statsbeskattningen på Åland skulle bibehållas på nuvarande nivå tills den nya självstyrelselagen skulle träda ikraft.

Det har framförts att såväl modellen med överföring av behörigheten för förvärvsinkomstbeskattningen som modellen med avvikande statsbeskattning på Åland skulle vara behäftade med juridiska problem. Den finansieringsmodell riket gått in för bygger på en stark koppling mellan den ändrade statsbeskattningen och den service den enskilde skattebetalaren erhåller. Någon sådan koppling mellan den ändrade statsbeskattningen och service finns inte för en skattebetalare på Åland. Någon förändring av uppgiftsfördelningen mellan staten, kommunerna och landskapet företas inte på Åland. Någon kompensation till den enskilde skattebetalaren kan, såvitt landskapsregeringen bedömer, inte heller genomföras. Landskapsregeringen anser därför, utgående från likställhetsprincipen, att en lösning enligt den föreliggande regeringspropositionen inte är förenlig med grundlagen. Landskapsregeringen anser det även ytterst tveksamt om den planerade åtgärden i förhållande till de åländska kommunerna är förenlig med grundlagens stadganden om kommunal självstyrelse.

I den händelse den planerade förändringen av statsbeskattningen genomförs i enlighet med propositionsutkastet är det inte enligt landskapsregeringen förenligt med behörighetsfördelningen i självstyrelselagen eftersom staten i praktiken omöjliggör för landskapet att utöva den beskattningsrätt landskapet haft sedan självstyrelsens tillkomst. Därmed är ett sådant förfarande inte förenligt med avsikten i Ålandsöverenskommelsen från år 1921.

Landskapsregeringen har i ärendet fört diskussioner med lagtinget, företrätt av den självstyrelsepolitiska nämnden, och konstaterar att det inte finns beredskap från landskapet Ålands sida att medverka till den lösning som framgår av regeringens propositionsutkast.

Landskapsregeringen ser allvarligt på det uppkomna läget och emotser fortsatta diskussioner som syftar till en lösning som bevarar landskapet Ålands faktiska konstitutionella, ekonomiska och förvaltningsmässiga inflytande.

L a n t r å d   Katrin Sjögren

Minister   Mats Perämaa

FÖR KÄNNEDOM:

Finansminister Petteri Orpo, tiina.lehtonen@vm.fi
Familje- och omsorgsminister Juha Rehula, paivi.saarimaa@stm.fi
Kommun- och reformminister Anu Vehviläinen, iina.kankainen@vm.fi
Kommunikationsminister Anne Berner, riitta.makela@lvm.fi
Statssekreterare som kanslichef Martti Hetemäki, martti.hetemaki@vm.fi
Understatssekreterare Tuomas Pöysti, tuomas.poysti@stm.fi
Avdelningschef, överdirektör Terhi Järvikare, terhi.jarvikare@vm.fi
Förvaltnings- och utvecklingsdirektör, överdirektör Helena Tarkka,
helena.tarkka@vm.fi